

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра політичних теорій

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої
освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальність – 052 «Політологія»

Одеса
2024

УДК 35.073.51

*Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 1 від 24.09.2024 р.)*

Укладачі:

Краснопольська Тетяна Миколаївна – доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат політичних наук, доцент (ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5936-588>);

Глиняний Іван Володимирович – доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з права (ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7573-1658>).

Рецензенти:

Сіленко А. О. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету;

Каретна О. О. – доцент кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат політичних наук, доцент.

Д36

Державна політика розвитку інформаційного суспільства : метод. рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», за спеціальністю 052 «Політологія» [Електронне видання] / уклад.: Т.М. Краснопольська, І. В. Глиняний; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса, 2024. – 45 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/28404>

Методичні рекомендації містять плани, завдання та рекомендовані джерела до практичних занять та самостійної роботи, а також питання для підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Призначені для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія» з метою вивчення дисципліни «Державна політика розвитку інформаційного суспільства».

УДК 35.073.51

© Т.М. Краснопольська, 2024

ЗМІСТ:

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	6
НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ	7
Тема 1. Вступ до курсу. Державна інформаційна політика: сутність, пріоритетні напрямки та принципи	7
Тема 2. Електронне урядування в контексті розвитку світового інформаційного суспільства	10
Тема 3. Досвід публічного управління розвитком інформаційного суспільства країн ЄС та США	13
Тема 4. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні	16
Тема 5. Політико-правові та інституційні засади здійснення інформаційної політики в Україні	18
Тема 6. Механізм публічного управління вітчизняним розвитком е-урядування	21
Тема 7. Електронний документообіг та електронна взаємодія в органах публічної влади	24
Тема 8. Інформаційно-комунікаційні технології розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	27
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	30
ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ	32
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	33
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	38
РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

Дисципліна «Державна політика розвитку інформаційного суспільства» вивчається здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня у галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки», за спеціальністю 052 «Політологія».

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів уявлення про основи інформаційної політики держави та запровадження електронного урядування, ознайомлення з зарубіжними практиками їх впровадження та перспективами розвитку в Україні.

Завданнями курсу є:

- визначення сутності поняття «державна політика розвитку інформаційного суспільства» та встановлення її пріоритетних напрямків і принципів;
- визначення особливостей електронного урядування в контексті розвитку світового інформаційного суспільства;
- аналіз досвіду публічного управління розвитком інформаційного суспільства країн ЄС та США;
- визначення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, а також політико-правових та інституційних засад здійснення інформаційної політики в нашій державі;
- встановлення складових механізму публічного управління вітчизняним розвитком е-урядування та з'ясування особливостей впровадження електронного документообігу в органах публічної влади і електронної взаємодії між органами публічної влади;
- з'ясування інформаційно-комунікаційних технологій розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування.

Опанування курсом «Державна політика розвитку інформаційного суспільства» передбачає читання лекцій, проведення практичних занять, виконання самостійної роботи та складання заліку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після вивчення дисципліни «Державна політика розвитку інформаційного суспільства» здобувачі вищої освіти повинні:

- застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;
- застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань;

- критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;

- здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

Вивчення дисципліни «Державна політика розвитку інформаційного суспільства» рекомендовано здобувачам вищої освіти, що мають знання, отримані у результаті вивчення курсів: «Парадигми соціально-політичної раціональності», «Експертно-аналітичний супровід управлінської діяльності», «Стратегія політичного розвитку України та регіональна специфіка», «Національна безпека в глобалізаційних умовах».

Обсяг дисципліни – 3 кредити (90 годин), форма підсумкового контролю – залік.

Шкала оцінювання			
100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F		

Поточний контроль знань здобувачів освіти оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов’язковим переведенням при підсумковому контролі оцінок в бали за допомогою шкали Університету до національної шкали та шкали ECTS.

Для отримання підсумкової оцінки здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних/лабораторних занять та поточних контрольних заходів (реферату, контрольної роботи, завдань до самостійної роботи тощо).

Для переведу підсумкової оцінки у 100 бальну шкалу оцінювання знань середньоарифметична підсумкова оцінка множиться на коефіцієнт 20.

Якщо протягом вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти, який складає екзамен, набрав не менше ніж ½ від загальної кількості оцінок суму балів 90 та більше за шкалою оцінювання ECTS, то він має право отримати оцінку за набраними балами A/Відмінно без складання підсумкового контролю.

Здобувач освіти, який складає залік та набрав суму балів 60 та більше за шкалою оцінювання ECTS, отримує оцінку за набраними балами без складання підсумкового контролю. Якщо здобувач освіти бажає покращити оцінку, отриману як середньоарифметичну результатів поточного контролю, то він може скласти залік.

Здобувач освіти, який набрав менше ніж ½ від загальної кількості оцінок на практичних/лабораторних заняттях та поточних контрольних заходах та/або менше ніж 60 балів (для залікової дисципліни) та менше ніж 90 балів (для екзаменаційної дисципліни) складає залік/екзамен відповідно в обов’язковому порядку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
1	Вступ до курсу. Державна інформаційна політика: сутність, пріоритетні напрямки та принципи	1	2	5
2	Електронне урядування в контексті розвитку світового інформаційного суспільства	1	2	5
3	Досвід публічного управління розвитком інформаційного суспільства	2	2	5
4	Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні	2	2	5
5	Політико-правові та інституційні засади здійснення інформаційної політики в Україні	2	2	5
6	Механізм публічного управління вітчизняним розвитком е-урядування	2	2	5
7	Електронний документообіг та електронна взаємодія в органах публічної влади	2	2	5
8	Інформаційно-комунікаційні технології розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	2	2	5
	Індивідуальне завдання	-	-	20
	Всього	14	16	60

Кожна із запропонованих тем має переліки питань для опрацювання під час практичних занять, а також завдання для самостійної роботи для закріплення відповідного тематичного матеріалу.

Правильність виконаних самостійних робіт перевіряє викладач.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ТЕМА 1.

ВСТУП ДО КУРСУ. ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ТА ПРИНЦИПИ

Державна інформаційна політика охоплює основні аспекти формування та реалізації інформаційної політики держави. Державна інформаційна політика визначається як комплекс заходів і стратегій, спрямованих на управління інформаційними потоками в суспільстві, забезпечення інформаційної безпеки та формування інформаційного простору, що відповідає національним інтересам. Її ключовою метою є захист державного суверенітету в інформаційній сфері, регулювання медіапростору, а також підтримка відкритості й доступності інформації для громадян.

Пріоритетні напрямки державної інформаційної політики включають кілька важливих аспектів. По-перше, це захист національного інформаційного простору від зовнішніх загроз, таких як дезінформація, кіберзагрози, пропаганда та інформаційні атаки. По-друге, розвиток національної інформаційної інфраструктури, яка забезпечує доступність інформаційних ресурсів для всіх громадян, підтримує медіаграмотність та критичне мислення. По-третє, важливим напрямком є забезпечення свободи слова та одночасне регулювання інформаційного середовища для попередження поширення фейкових новин і шкідливого контенту. Нарешті, формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені через інформаційні ресурси та дипломатію є також одним із ключових напрямів.

Принципи державної інформаційної політики включають прозорість, доступність, відповідальність і дотримання прав і свобод громадян. Важливим є принцип балансу між свободою слова і захистом національних інтересів, а також необхідність забезпечення інформаційної безпеки. Принципи інформаційної політики також передбачають підтримку розвитку національних ЗМІ та створення умов для їх незалежності. Таким чином, державна інформаційна політика виступає важливим інструментом забезпечення стабільності та безпеки держави в умовах сучасних викликів глобалізації та цифровізації, а також формує основу для ефективного управління інформаційними ресурсами.

Питання до практичного заняття

1. Стратегії та програми розвитку інформаційного суспільства.
2. Електронна комунікація як механізм розвитку інноваційно-орієнтованого суспільства.
3. Сутність та основні завдання державної інформаційної політики.
4. Головні напрями і способи державної інформаційної політики.
5. Моделі реалізації інформаційної політики держави.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

При вивченні теми здобувачам необхідно почати з розуміння основних аспектів цього поняття. Спершу рекомендується дослідити сутність інформаційної політики як системи заходів, спрямованих на управління інформаційними потоками та забезпечення інформаційної безпеки в державі. Важливо звернути увагу на її роль у формуванні національних інтересів та захисті державного суверенітету в інформаційному просторі. Також слід ознайомитися з ключовими пріоритетними напрямками державної інформаційної політики. Особливу увагу необхідно звернути на захист національного інформаційного простору від зовнішніх загроз, таких як дезінформація, кіберзагрози та інформаційні атаки. Рекомендується вивчити приклади конкретних стратегій, спрямованих на протидію таким загрозам, як національного, так і міжнародного характеру.

Окремо варто дослідити питання розвитку інформаційної інфраструктури держави, яка забезпечує доступ громадян до інформаційних ресурсів та сприяє підвищенню медіаграмотності населення. Розуміння важливості цього аспекту допоможе здобувачам оцінити, як держава стимулює громадян до критичного мислення та свідомого споживання інформації. Необхідно також проаналізувати механізми регулювання свободи слова та інформаційного простору, що дозволяють державі балансувати між забезпеченням свободи вираження і захистом від дезінформації та шкідливого контенту. Здобувачам слід вивчити приклади держав, які успішно реалізують ці принципи у своїй інформаційній політиці. Рекомендується дослідити міжнародні практики формування позитивного іміджу держави через інформаційні ресурси та дипломатію, а також їхню роль у міжнародних відносинах. Важливо звернути увагу на те, як країни використовують інформаційні ресурси для зміцнення свого міжнародного становища та захисту національних інтересів.

Здобувачам слід підготуватися до обговорення різних моделей реалізації інформаційної політики, дослідивши приклади їх впровадження в різних країнах. Це дозволить глибше зрозуміти механізми, за допомогою яких держава управляє інформаційними потоками, регулює інформаційний простір та захищає інформаційні ресурси в умовах сучасних глобалізаційних викликів. На основі вивченого матеріалу рекомендується сформулювати власні висновки щодо ролі та значення інформаційної політики у забезпеченні стабільності та безпеки держави, її ефективного впровадження та регулювання в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій.

Питання для обговорення:

1. Які основні цілі державної інформаційної політики в Україні?
2. Які ключові принципи лежать в основі державної інформаційної політики?
3. Які пріоритетні напрямки розвитку державної інформаційної політики визначені національними стратегіями?

6. Як державна інформаційна політика впливає на забезпечення доступу громадян до інформації?
7. Яка роль цифровізації в реалізації державної інформаційної політики?
8. Які механізми контролю та моніторингу реалізації державної інформаційної політики існують?
9. Як держава забезпечує захист персональних даних у контексті інформаційної політики?
10. Яку роль відіграють міжнародні стандарти та практики у формуванні державної інформаційної політики?
11. Як державна інформаційна політика враховує потреби різних соціальних груп населення?
12. Які виклики та перешкоди існують при впровадженні державної інформаційної політики?
13. Як здійснюється координація між різними державними органами в рамках реалізації інформаційної політики?

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з основними законодавчими актами, що регулюють державну інформаційну політику в Україні (наприклад, Закони «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації»). Проаналізуйте їхні основні положення, вказавши на сильні та слабкі сторони. Підготуйте доповідь з рекомендаціями щодо вдосконалення.
2. Розробіть концепцію нової стратегії державної інформаційної політики для України, враховуючи міжнародний досвід. Включіть основні пріоритети, цілі, механізми реалізації та оцінки ефективності. Підготуйте презентацію з основними пунктами вашої стратегії.
3. Ознайомтеся з інформаційною політикою однієї або кількох країн. Оцініть, які принципи та підходи використовуються для реалізації інформаційної політики, і як вони можуть бути адаптовані до українських реалій. Підготуйте доповідь з рекомендаціями.

ТЕМА 2.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Електронне урядування являє собою інноваційний механізм управління, який використовує інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для забезпечення прозорості, ефективності та доступності державних послуг. У контексті розвитку глобального інформаційного суспільства електронне урядування сприяє покращенню взаємодії між державою, громадянами та бізнесом, забезпечуючи швидкий доступ до інформації та послуг, а також підтримку демократичних процесів і громадської участі в управлінні. Е-урядування дозволяє державам впроваджувати нові моделі управління, що базуються на відкритих даних, електронних платформах та мобільних додатках. Це полегшує доступ громадян до державних послуг, таких як реєстрація, оплата податків, отримання документів та інші адміністративні процедури, які раніше вимагали особистої присутності.

У світовому інформаційному суспільстві електронне урядування сприяє розвитку інновацій, підвищенню прозорості діяльності уряду та зниженню рівня корупції завдяки автоматизації процесів. Воно також підтримує процеси цифровізації в економіці та сприяє зростанню цифрової інклюзивності, надаючи доступ до державних послуг усім верствам населення, зокрема у віддалених районах. Крім того, електронне урядування сприяє зміцненню міжнародної співпраці, оскільки держави обмінюються передовим досвідом у сфері цифрових технологій і розробляють спільні стандарти електронного управління. У результаті це сприяє розвитку глобальної цифрової економіки та підвищенню рівня інформатизації суспільства. Таким чином, електронне урядування є важливим інструментом розвитку інформаційного суспільства, що сприяє вдосконаленню державного управління, забезпеченню доступності послуг та підтримці інноваційних процесів у сучасному світі.

Питання до практичного заняття

1. Поняття електронного урядування як головного компоненту електронної демократії.
2. Методи та принципи організації електронного уряду.
3. Етапи застосування електронних та інформаційних технологій в державному управлінні.
4. Стратегічні завдання електронного урядування.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

Для успішного опанування теми рекомендується розпочати з ознайомлення із сутністю поняття «електронне урядування» та його значенням у сучасному державному управлінні. Необхідно вивчити, як інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) змінюють механізми державного управління, забезпечуючи ефективність, прозорість та доступність державних послуг. Особливу увагу варто звернути на концепцію електронної демократії, яка

базується на використанні ІКТ для посилення участі громадян у процесах управління, що сприяє більшій відкритості та підзвітності уряду. При вивченні теми слід дослідити методи і принципи організації електронного уряду. Це включає вивчення таких аспектів, як використання електронних платформ для надання державних послуг, принципи відкритих даних, автоматизацію адміністративних процесів та впровадження мобільних додатків для полегшення доступу громадян до урядових сервісів.

Необхідно також ознайомитися з етапами застосування електронних та інформаційних технологій у державному управлінні. Це дозволить краще зрозуміти, як країни поступово переходять до електронного урядування через автоматизацію різних процедур, розвиток цифрових платформ та інтеграцію технологій у повсякденну роботу державних органів. Здобувачам варто приділити увагу стратегічним завданням електронного урядування. У цьому контексті слід проаналізувати, як держави використовують електронне урядування для боротьби з корупцією, підвищення прозорості діяльності уряду, покращення якості послуг для громадян, а також для розвитку міжнародної співпраці у сфері цифрових технологій.

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується дослідити приклади країн, які успішно впровадили електронне урядування, порівняти їхні підходи та результати. Особливу увагу слід приділити дослідженню інноваційних підходів у використанні ІКТ для надання державних послуг у віддалених регіонах та серед уразливих груп населення. Це допоможе краще зрозуміти, як електронне урядування сприяє підвищенню рівня цифрової інклюзивності та забезпечує рівний доступ до державних послуг.

На основі вивченого матеріалу здобувачам рекомендується сформулювати власні висновки щодо перспектив розвитку електронного урядування в умовах глобальної цифровізації, його ролі у підтримці інформаційного суспільства та інноваційних процесів у державному управлінні.

Питання для обговорення:

1. Які основні елементи електронного урядування і як вони сприяють розвитку інформаційного суспільства?
2. Як електронне урядування впливає на прозорість державних органів і зменшення корупції?
3. Які найуспішніші приклади електронного урядування в світі можна використати як модель для інших країн?
4. Які технології, такі як штучний інтелект або блокчейн, вже використовуються в системах е-урядування?
5. Які переваги та виклики виникають при переході від традиційного до електронного урядування?
6. Які стратегії використовуються для підвищення цифрової грамотності населення в контексті е-урядування?
7. Як забезпечується захист персональних даних у системах електронного урядування?

10. Яким чином держава оцінює ефективність впровадження електронного урядування?

11. Які законодавчі зміни необхідні для підтримки розвитку е-урядування в Україні та інших країнах?

12. Які перспективи розвитку електронного урядування в контексті глобальних змін, таких як пандемія або зміна технологій?

Завдання для самостійної роботи

1. Оберіть три країни, які успішно реалізують електронне урядування (наприклад, Естонія, Сінгапур, Швеція). Проаналізуйте їхні основні інструменти та підходи до електронного урядування. Підготуйте звіт з рекомендаціями для України, враховуючи специфіку національних умов.

2. Виберіть два або три електронні сервіси (наприклад, подача заяв, доступ до публічної інформації) з різних країн. Проведіть порівняльний аналіз їх функціональності, доступності та користувацького досвіду. Напишіть звіт з висновками про те, які елементи можна впровадити в Україні.

3. Розробіть концепцію нової електронної послуги для українського уряду, спираючись на міжнародний досвід. Включіть опис мети, функцій, технологій, а також етапів впровадження та оцінки ефективності.

ТЕМА 3. ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери демонструють, що побудова інформаційного суспільства стала пріоритетним напрямком багатьох країн світу. Термін «інформаційне суспільство» широко використовується політичними лідерами різних країн, які пов'язують з ним майбутнє своїх держав. Першопрохідцями цього процесу були розвинені країни, зокрема США (розвиток національної інформаційної інфраструктури), країни Європейського Союзу (побудова інформаційного суспільства) і Канада (створення інформаційної магістралі). Згодом, багато інших країн, таких як Китай, Сінгапур, Малайзія, Індія, Філіппіни та Норвегія, почали реалізовувати власні програми розвитку інформаційного суспільства, усвідомлюючи його необхідність.

Перетворення, які відбуваються у світі, пов'язані передусім з впровадженням інформаційних і комунікаційних технологій у всі сфери життя. Цей процес потребує активної участі держави, яка має координувати і спрямовувати розвиток інформаційної інфраструктури у співпраці з приватним сектором. Після 1994 року міжнародні ініціативи, спрямовані на розвиток інформаційного суспільства, почали набирати обертів. Зокрема, проведення Конгресу Міжнародного союзу електрозв'язку в Буенос-Айресі стало визначальним моментом у формуванні глобальної інформаційної інфраструктури. Під час цього заходу віце-президент США Альберт Гор запропонував план її розвитку, заснований на п'яти ключових принципах: заохочення приватних інвестицій, сприяння конкуренції, створення динамічної регулюючої структури, забезпечення відкритого доступу до мережі всіх провайдерів і організація універсального обслуговування. Ці принципи стали основою для Буенос-Айреської декларації. Сучасний аналіз зарубіжної практики регулювання інформаційної сфери виділяє декілька основних напрямів: стимулювання конкуренції, боротьба з монополізмом, забезпечення рівного доступу до інформації для всіх громадян, дотримання свободи слова, захист національних меншин і культурної спадщини, забезпечення інформаційної безпеки, охорона інтелектуальної власності, боротьба з комп'ютерними злочинами, впровадження електронного уряду та правове регулювання Інтернету. Серед ключових тенденцій в інформаційній індустрії останніх років спостерігається дерегуляція ринку телекомунікацій, що дозволяє різним компаніям конкурувати на ринках один одного, а також послаблення контролю за концентрацією власності в засобах масової інформації. Великі інформаційні компанії об'єднуються у гігантські корпорації, які контролюють ринки створення і поширення інформації.

Особлива увага приділяється збереженню конкуренції та запобіганню монополізму. У США, наприклад, Федеральна комісія зі зв'язку і Міністерство юстиції контролюють процеси злиття компаній у сфері телекомунікацій, аби

уникнути монополізації, що могла б негативно вплинути на якість та вартість послуг для громадян.

Питання до практичного заняття

1. Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери.
2. Американський досвід розвитку національної інформаційної інфраструктури.
3. Канадський досвід побудови інформаційної магістралі.
4. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

При вивченні теми здобувачам варто звернути увагу на ключові аспекти, що стосуються побудови та регулювання інформаційної сфери в різних країнах світу. Слід розпочати з аналізу зарубіжного досвіду, зокрема вивчити, як провідні країни світу, такі як США, Канада та країни Європейського Союзу, створювали інформаційні інфраструктури, які стали основою для формування інформаційного суспільства.

Здобувачам пропонується детально ознайомитися з американським досвідом розбудови національної інформаційної інфраструктури. Важливо проаналізувати, як впровадження принципів приватних інвестицій, конкуренції та відкритого доступу до інформації сприяло розвитку інформаційної політики США та забезпечило швидке зростання інформаційних технологій у всіх сферах життя. Окрему увагу слід приділити канадському досвіду побудови інформаційної магістралі. Вивчення прикладу Канади допоможе краще зрозуміти, як держава може сприяти створенню рівних умов доступу до інформаційних ресурсів для громадян, зокрема в умовах регіональних особливостей країни, та як канадська модель може бути адаптована до українських реалій.

Також слід дослідити інформаційну політику Європейського Союзу, яка спрямована на побудову інформаційного суспільства та забезпечення інформаційної безпеки. Здобувачам рекомендується вивчити, як ЄС розробляє та впроваджує ініціативи щодо захисту прав користувачів в інформаційному просторі, підтримки свободи слова, збереження культурної спадщини, а також правового регулювання Інтернету та боротьби з кіберзлочинністю.

При підготовці до практичного заняття рекомендується порівняти досвід різних країн у регулюванні інформаційної сфери, звернути увагу на такі тенденції, як дерегуляція телекомунікаційного ринку, боротьба з монополізмом та стимулювання конкуренції. Окрім того, варто дослідити, як великі інформаційні компанії адаптуються до нових умов ринку та як це впливає на надання послуг громадянам. На основі вивченого матеріалу здобувачам пропонується сформулювати висновки щодо того, як зарубіжний досвід може бути використаний для розвитку інформаційного суспільства в Україні, та які

заходи необхідні для адаптації найкращих світових практик в українському контексті.

Питання для обговорення:

1. Які ключові елементи політики публічного управління сприяють розвитку інформаційного суспільства в країнах ЄС та США?
2. Як національні цифрові стратегії в ЄС та США співвідносяться між собою, і які є спільні риси?
3. Які інструменти електронного урядування використовують країни ЄС та США для забезпечення доступу до державних послуг?
4. Яку роль відіграє приватний сектор у розвитку інформаційного суспільства в цих країнах?
5. Як уряди країн ЄС та США підтримують ініціативи з підвищення цифрової грамотності населення?
6. Які найбільші виклики стоять перед країнами ЄС та США у впровадженні інформаційного суспільства?
7. Як відбувається моніторинг і оцінка успішності впровадження інформаційних технологій в державному управлінні?
8. Які кращі практики з управління інформаційним суспільством можуть бути застосовані в Україні?
9. Яким чином країни реагують на загрози кібербезпеки в контексті розвитку інформаційного суспільства?
10. Як забезпечується прозорість і підзвітність в електронному урядуванні в ЄС та США?
11. Яка роль міжнародного співробітництва в розвитку інформаційного суспільства в цих країнах?
12. Які інноваційні технології активно впроваджуються в державному управлінні, і які їхні результати?

Завдання для самостійної роботи

1. Провести порівняльну характеристику державної інформаційної політики розвинених країн та країн ЄС, як ключового орієнтира для України в розвитку глобалізаційних процесів.
2. Оберіть конкретний проект, що реалізується в рамках розвитку інформаційного суспільства в одній з країн ЄС або США (наприклад, електронні послуги, цифрові платформи для громадян). Оцініть його ефективність, результати та можливі недоліки. Підготуйте презентацію з аналізом.
3. Розробіть концепцію для впровадження електронного урядування в одному з українських міст, спираючись на успішні практики з країн ЄС або США. Включіть деталі щодо основних функцій, цільової аудиторії та очікуваних результатів.

ТЕМА 4. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні передбачає створення умов для інтеграції країни у глобальний інформаційний простір, забезпечення доступу громадян до інформаційних ресурсів та побудову ефективної системи управління інформаційною сферою. Основними завданнями стратегії є вдосконалення державного управління, розвиток національної інформаційної інфраструктури, захист інформаційного суверенітету та підвищення інформаційної безпеки. Стратегія також включає розвиток сучасних телекомунікаційних систем, впровадження електронного урядування та сприяння міжнародному співробітництву у сфері інформаційних технологій.

Важливими напрямками є законодавча підтримка свободи слова, захист прав журналістів та забезпечення прозорості інформаційної діяльності. Центральними органами державної влади, що відповідають за реалізацію цієї стратегії, є Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення та інші спеціалізовані установи.

Питання до практичного заняття

1. Стан державного управління інформаційною сферою в Україні.
2. Державна інформаційна політика України та шляхи її вдосконалення.
3. Центральні органи державної влади України в інформаційній сфері.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

Під час вивчення теми рекомендуване ознайомлення з основними напрямками державної інформаційної політики та її реалізацією. Насамперед, рекомендується вивчити стан державного управління інформаційною сферою в Україні, звертаючи увагу на те, як держава організовує регулювання цієї сфери, які проблеми виникають у процесі забезпечення інформаційної безпеки, доступу до інформації та захисту прав журналістів. Слід проаналізувати чинне законодавство, яке регулює роботу засобів масової інформації та телекомунікаційних систем, а також його відповідність сучасним викликам. Важливим аспектом є дослідження шляхів удосконалення державної інформаційної політики. Необхідно звернути увагу на питання захисту інформаційного суверенітету, вдосконалення національної інформаційної інфраструктури, а також забезпечення прозорості інформаційної діяльності в країні. Окрему увагу слід приділити розвитку електронного урядування, яке є одним із пріоритетів стратегії інформаційного суспільства. Під час вивчення цієї теми слід розглянути міжнародний досвід у сфері інформаційних технологій та співробітництво України з іншими країнами в цій галузі. Ключовими суб'єктами впровадження державної інформаційної політики є центральні органи державної влади. Рекомендується проаналізувати їхню роль і функції в регулюванні інформаційної сфери, а також їхню відповідальність за

реалізацію стратегії розвитку інформаційного суспільства. Здобувачам знань пропонується здійснити аналіз сучасного стану інформаційного суспільства в Україні, а також розробити пропозиції щодо покращення його розвитку, враховуючи міжнародний досвід.

Питання для обговорення:

1. Які основні цілі та завдання стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні?
2. Які ключові законодавчі акти підтримують реалізацію цієї стратегії?
3. Як держава планує забезпечити доступність інформаційних технологій для всіх верств населення?
4. Яка роль місцевих органів влади у впровадженні стратегії розвитку інформаційного суспільства?
5. Як будуть оцінюватися результати реалізації стратегії на різних етапах?
6. Які технологічні інновації передбачаються для досягнення цілей стратегії?
7. Як стратегія враховує потреби різних соціальних груп, зокрема вразливих верств населення?
8. Яка роль освіти у формуванні цифрової грамотності населення відповідно до стратегії?
9. Як стратегія розвитку інформаційного суспільства пов'язана з іншими державними ініціативами, такими як е-урядування?
10. Які фінансові ресурси та інвестиції плануються для реалізації стратегії?
11. Які міжнародні стандарти та практики будуть впроваджені в Україні в рамках цієї стратегії?
12. Які виклики можуть виникнути під час реалізації стратегії, і як планується їх подолати?

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь із основними стратегічними документами, що визначають розвиток інформаційного суспільства в Україні (наприклад, «Стратегія розвитку інформаційного суспільства»). Проведіть їх аналіз, виділивши ключові цілі, пріоритети та заходи. Підготуйте звіт із рекомендаціями щодо вдосконалення стратегії.
2. Проаналізуйте досвід однієї або кількох країн, що успішно реалізують стратегії розвитку інформаційного суспільства. Проаналізуйте, які інструменти та методи використовуються, та підготуйте презентацію з рекомендаціями для України на основі отриманого досвіду.
3. Дослідити завдання та інструменти впливу Міністерства інформаційної політики у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України.
4. Проаналізувати заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України.

ТЕМА 5.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Становлення регулювання е-демократії та е-урядування в Україні починається з активного впровадження цифрових технологій у державне управління та суспільні процеси на початку 2000-х років. Одним із ключових етапів розвитку стало прийняття законодавчих актів, таких як Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» і Закон «Про електронні довірчі послуги», що створили правові основи для застосування електронних технологій в урядових і адміністративних процесах. З часом розвиток е-урядування був підкріплений впровадженням електронних сервісів для громадян, таких як система електронного уряду «Дія», яка стала важливим кроком на шляху до цифровізації державного управління. Е-демократія в Україні також поступово набирала обертів через розвиток механізмів електронної участі громадян у прийнятті рішень, зокрема через впровадження електронних петицій та платформ для громадських обговорень.

Складові механізму реалізації інформаційної політики України включають правові, організаційні, технічні та фінансові аспекти. Однією з ключових складових є створення нормативно-правової бази, яка регулює доступ громадян до інформації, захист даних, а також розвиток інформаційної інфраструктури. Організаційна складова передбачає налагодження роботи державних органів та інституцій, які забезпечують реалізацію інформаційної політики. Технічна складова охоплює розбудову інформаційних і телекомунікаційних систем, що дозволяють забезпечити електронний документообіг, доступ до державних послуг онлайн, а також забезпечення інформаційної безпеки. Фінансова складова стосується забезпечення належного фінансування програм і проєктів, пов'язаних з інформаційною політикою, як на державному, так і на місцевому рівнях. Політико-правові механізми, що регулюють інформаційну політику в Україні, включають національні нормативно-правові акти, міжнародні договори та документи, ратифіковані Україною. Зокрема, це Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про телекомунікації» та інші законодавчі акти, які регулюють інформаційні відносини. Україна також є стороною міжнародних угод, таких як Європейська конвенція про транскордонне телебачення та Європейська конвенція про права людини, що містять положення про свободу слова та доступ до інформації. Міжнародні стандарти також впливають на розвиток інформаційної політики в Україні, зокрема у сферах інформаційної безпеки та електронного урядування.

Інституційні механізми реалізації інформаційної політики включають державні органи загальної компетенції, а також спеціалізовані органи. Ці органи відповідають за розробку та впровадження політик у сфері інформації, забезпечення доступу до інформації та захист інформаційного суверенітету України. Окрім державних установ, важливу роль у формуванні інформаційної політики відіграють інститути громадянського суспільства, які забезпечують

зворотний зв'язок між громадянами та владою, сприяючи прозорості та підзвітності в інформаційній сфері.

Питання до практичного заняття

1. Історія та сучасність політико-правового регулювання е-демократії та е-урядування в Україні.
2. Складові механізму реалізації інформаційної політики України.
3. Політико-правові механізми (нормативно-правові акти України, міжнародні договори та міжнародні документи, ратифіковані Україною).
4. Інституційні механізми (державні органи загальної компетенції, спеціалізовані органи та інститути громадянського суспільства).

Методичні рекомендації до вивчення теми:

Дослідження політико-правових та інституційних засад здійснення інформаційної політики в Україні передбачає ознайомлення з історією та сучасним станом правового регулювання електронної демократії та електронного урядування. Рекомендується розглянути розвиток цих напрямків з моменту становлення незалежної України до сьогодення, зокрема звернути увагу на нормативно-правові акти, що забезпечують впровадження е-демократії та е-урядування. Особливу увагу слід приділити тому, як змінювалися підходи до електронного урядування та які міжнародні стандарти застосовуються в українському законодавстві. Вивчаючи складові механізму реалізації інформаційної політики України, необхідно розглянути ключові аспекти інформаційної політики, а також механізми її впровадження. Це включає не тільки правові та адміністративні аспекти, але й технологічні, зокрема розвиток інформаційної інфраструктури. Важливо зрозуміти, як держава використовує інформаційні ресурси для управління, надання послуг громадянам і забезпечення прозорості державної діяльності.

Окрему увагу слід приділити політико-правовим механізмам, які регулюють інформаційну політику. Це включає нормативно-правові акти України, міжнародні договори та документи, ратифіковані Україною. Здобувачам слід дослідити законодавчу базу, яка регулює е-демократію, захист прав громадян на доступ до інформації, а також правові механізми захисту інформаційної безпеки країни. Також варто розглянути інституційні механізми реалізації інформаційної політики, зокрема роль державних органів загальної та спеціальної компетенції, таких як Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Міністерство цифрової трансформації України, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення та інші. Слід дослідити, як ці органи взаємодіють з інститутами громадянського суспільства, що є важливою складовою у впровадженні е-демократії та формуванні інформаційного суспільства. Здобувачам знань рекомендується підготуватися до аналізу політико-правової бази, міжнародного досвіду і конкретних прикладів реалізації інформаційної політики, а також підготувати пропозиції щодо покращення інституційних механізмів здійснення цієї політики в Україні.

Питання для обговорення:

1. Які основні політико-правові документи регулюють інформаційну політику в Україні?
2. Як законодавство України забезпечує доступ громадян до інформації?
3. Які принципи лежать в основі інформаційної політики в Україні?
4. Які інституції відповідають за моніторинг та оцінку ефективності інформаційної політики?
5. Як інформаційна політика України враховує міжнародні стандарти та зобов'язання?
6. Які виклики та проблеми постають перед українською інформаційною політикою в умовах сучасних технологій?
7. Яким чином забезпечується захист персональних даних у контексті інформаційної політики?
8. Як інформаційна політика впливає на розвиток громадянського суспільства в Україні?
9. Яка роль медіа у реалізації та контролі інформаційної політики?
10. Які є механізми для залучення громадян до процесу формування інформаційної політики?
11. Як інформаційна політика України адаптується до змін у глобальному інформаційному середовищі?

Завдання для самостійної роботи

1. Виберіть кілька державних органів, які відповідають за реалізацію інформаційної політики (наприклад, Міністерство інформаційної політики). Проаналізуйте їхні функції, обов'язки та механізми взаємодії. Підготуйте презентацію з результатами.
2. Розробіть концепцію інформаційної кампанії, спрямованої на підвищення обізнаності громадян про їхні права у сфері доступу до інформації. Включіть цілі, основні повідомлення, канали комунікації та методи оцінки ефективності кампанії.
3. Визначити заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний Уряд".

ТЕМА 6.

МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВІТЧИЗНЯНИМ РОЗВИТКОМ Е-УРЯДУВАННЯ

Впровадження е-урядування почалося з розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні, що дозволило поступово інтегрувати цифрові сервіси у взаємодію між державою, громадянами та бізнесом. Основними етапами становлення електронного урядування були розвиток електронних документів, створення систем електронного документообігу та впровадження електронних послуг для громадян. Законодавство України щодо впровадження е-уряду забезпечує правову основу для цифровізації державного управління. Основними законами, що регулюють цю сферу, є Закони України: «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги», «Про доступ до публічної інформації» та ін. Вони визначають ключові принципи функціонування електронного уряду, забезпечують правовий статус електронних документів та електронного підпису, а також гарантують доступ громадян до державних послуг через цифрові платформи. Інструменти та методи електронної демократії в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні участі громадян у процесах прийняття рішень. Серед таких інструментів можна виділити електронні петиції, онлайн-обговорення, голосування та інші форми громадського залучення. Ці методи сприяють прозорості та підзвітності державної влади, забезпечуючи можливість громадянам висловлювати свою думку та впливати на політичні рішення через цифрові канали.

Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії включають використання інформаційних систем, які забезпечують ефективну взаємодію між органами влади, а також з громадянами та підприємствами. Електронний документообіг, електронні платформи для комунікації та цифрові інструменти управління є ключовими складовими сучасного урядування, які сприяють підвищенню ефективності управлінських процесів, скороченню часу на обробку запитів та підвищенню доступності державних послуг. Електронні послуги є однією з найважливіших складових е-урядування. Вони надаються через державні портали, такі як «Дія», і охоплюють широкий спектр послуг, включаючи реєстрацію бізнесу, отримання дозволів, подання податкових декларацій та багато іншого. Цифрові послуги спрощують доступ до державних послуг, зменшують бюрократичні перешкоди та сприяють розвитку інновацій у сфері державного управління. Таким чином, механізм публічного управління вітчизняним розвитком е-урядування в Україні базується на комплексному підході, що включає правове регулювання, технологічне впровадження та громадську участь у процесах управління через електронні інструменти.

Питання до практичного заняття

1. Етапи розвитку та становлення електронного урядування.

2. Законодавство України щодо впровадження е-уряду.
3. Інструменти та методи електронної демократії в Україні.
4. Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії.
5. Електронні послуги.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

Вивчення теми рекомендується розпочати з аналізу етапів розвитку та становлення електронного урядування. Важливо зрозуміти, як поступова цифровізація державного управління відбувалася в Україні та світі, звертаючи увагу на ключові моменти та виклики, що вплинули на розвиток цієї системи. Особливу увагу слід приділити аналізу основних документів, таких як «Цифрова стратегія України» та інші нормативно-правові акти, що визначають напрями цифровізації публічної адміністрації. Далі слід вивчити правову базу, яка регулює впровадження електронного урядування в Україні. Зокрема, важливо ознайомитися із законами «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги» та іншими нормативними актами, які забезпечують правовий статус електронних документів та підписів. Необхідно звернути увагу на те, як ці закони регулюють процеси надання державних послуг через цифрові платформи, та як вони гарантують громадянам доступ до публічної інформації.

Особливу увагу варто приділити інструментам та методам електронної демократії, що застосовуються в Україні. Електронні петиції, онлайн-обговорення, механізми громадського контролю є ключовими елементами, що дозволяють громадянам брати активну участь у державних процесах. Вивчіть, як ці інструменти підвищують прозорість роботи органів влади та сприяють їхній підзвітності перед суспільством. Слід проаналізувати, як інформаційні системи, такі як електронний документообіг, електронні платформи для обміну даними та взаємодії між державними органами, підвищують ефективність управління. Важливо звернути увагу на вплив цих технологій на скорочення часу на обробку документів та спрощення взаємодії між органами влади, бізнесом та громадянами. Також необхідно вивчити електронні послуги, що надаються через такі портали, як «Дія». Важливо дослідити, як цифрові послуги спрощують процеси реєстрації бізнесу, подання податкових декларацій, отримання державних дозволів та інші адміністративні дії. Зрозумійте, як електронні послуги зменшують бюрократичні перешкоди та сприяють розвитку інновацій у сфері державного управління. На завершення рекомендується дослідити практики інших країн у сфері електронного урядування, порівнюючи їх із ситуацією в Україні, та обговорити перспективи подальшого розвитку електронного урядування в Україні.

Питання для обговорення:

1. Які ключові компоненти механізму публічного управління е-урядуванням в Україні?

2. Як взаємодіють різні державні інституції у процесі впровадження е-урядування?
3. Які основні законодавчі акти регулюють е-урядування в Україні?
4. Як визначаються пріоритети розвитку е-урядування на державному рівні?
5. Яка роль місцевих органів влади у реалізації національної стратегії е-урядування?
6. Як оцінюється ефективність впровадження е-урядування в Україні?
7. Які механізми контролю за якістю послуг, що надаються в рамках е-урядування, існують?
8. Як забезпечується фінансування ініціатив у сфері е-урядування?
9. Яка роль громадських організацій у процесі впровадження е-урядування?
10. Як е-урядування впливає на прозорість та підзвітність публічних адміністрацій?
11. Які основні бар'єри заважають розвитку е-урядування в Україні?
12. Як міжнародний досвід може вплинути на вдосконалення механізмів публічного управління е-урядуванням в Україні?

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити компоненти електронної демократії в умовах переходу до електронного правління.
2. Проаналізувати механізми впровадження електронної демократії на локальному рівні.
3. З'ясувати ризики та перспективи формування та реалізації е-демократії в сучасному світі.

ТЕМА 7.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ТА ЕЛЕКТРОННА ВЗАЄМОДІЯ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Ефективність роботи органів публічної влади залежить від взаємодії з громадянами та підприємствами, внутрішньої координації між підрозділами та взаємодії з іншими органами влади. Основною функцією будь-якої державної установи є прийняття управлінських рішень, що передбачає створення, обробку та передачу документів.

Сучасне впровадження електронного урядування вимагає використання систем електронного документообігу. В процесі документообігу в органах влади виділяють три основні потоки: вхідні документи (листи, угоди, розпорядження), внутрішні документи (накази, розпорядження, службові записки) та вихідні документи (листи, звіти, прес-релізи). Кожен документ проходить процес реєстрації, обробки та виконання, і жоден зареєстрований документ не може бути втрачений.

Українське законодавство визначає електронний документ як документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, а електронний документообіг – як сукупність процесів створення, оброблення, передачі та зберігання електронних документів. Електронний цифровий підпис (ЕЦП) забезпечує достовірність та цілісність документів, виступаючи аналогом власноручного підпису. Система електронного документообігу (СЕД) – це програмно-технічний комплекс, що підтримує обмін електронними документами в організаціях та міжвідомчу взаємодію.

Очікувані результати впровадження СЕД включають підвищення прозорості діяльності органів влади, ефективне керування документами, зменшення витрат на паперові документи, забезпечення доступу до електронного архіву та чітку авторизацію дій. Система дозволяє забезпечити оптимальний пошук інформації, підтримувати контроль виконання доручень та знижувати ризики втрати інформації. ЕЦП, який використовує криптографічні методи, гарантує автентичність підпису та підтверджує авторство документа. Документи, підписані ЕЦП, захищені від підробок та несанкціонованих змін. Національна система електронного цифрового підпису включає центри сертифікації ключів, які видають сертифікати для підтвердження автентичності документів. Електронний документообіг та використання електронного підпису створюють єдиний інформаційний простір в органах влади, сприяючи ефективності управління та поліпшенню взаємодії з громадянами та іншими установами.

Питання до практичного заняття

1. Сутність електронних документів та електронного документообігу. Поняття електронного цифрового підпису.
2. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу. Функції сучасних систем електронного документообігу.

3. Єдина система електронної взаємодії. Інтєроперабельність: поняття, сутність та рівні.
4. Моделі електронної взаємодії в європейських країнах.
5. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

Для глибокого розуміння теми здобувачам рекомендується почати з вивчення сутності електронних документів та електронного документообігу. Слід ознайомитися з поняттям електронного цифрового підпису, який забезпечує автентичність, цілісність та підзвітність електронних документів. Особливу увагу варто звернути на юридичні аспекти застосування електронного підпису в публічному управлінні, його місце в національній системі документування та стандартизації.

Наступним етапом є вивчення передумов та етапів впровадження систем електронного документообігу (СЕД) в органах державної влади. Важливо розглянути сучасні функції СЕД, такі як реєстрація документів, контроль за виконанням доручень та збереження документів. Окрему увагу слід приділити вивченню процесів автоматизації документообігу, зокрема управлінню внутрішніми та зовнішніми потоками документів в органах влади. Необхідно також дослідити поняття єдиної системи електронної взаємодії між державними установами та її інтєроперабельність, яка дозволяє забезпечити взаємодію різних систем. Вивчіть рівні інтєроперабельності, зокрема технічний, організаційний та семантичний рівні, і як ці елементи сприяють ефективній комунікації між органами влади.

Важливим аспектом є аналіз моделей електронної взаємодії в європейських країнах. Досліджуючи цей матеріал, здобувачам варто звернути увагу на успішні практики впровадження СЕД в європейських країнах та порівняти їх з українськими реаліями. Це дозволить глибше зрозуміти, як ці системи сприяють підвищенню ефективності державного управління. Нарешті, важливо проаналізувати поточний стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні. Необхідно вивчити наявні проблеми, з якими стикаються органи влади під час впровадження СЕД, а також перспективи подальшого розвитку систем електронного документообігу. Рекомендується ознайомитися з чинними нормативно-правовими актами, які регулюють використання електронних документів та електронного підпису в Україні. Під час вивчення теми необхідно орієнтуватися на практичні приклади використання СЕД у державному управлінні та звертати увагу на роль інформаційних технологій у забезпеченні ефективної взаємодії органів влади з громадянами та підприємствами.

Питання для обговорення:

1. Які основні етапи впровадження електронного документообігу в органах публічної влади?
2. Як електронний документообіг підвищує ефективність управлінських процесів у державних установах?

3. Які технології використовуються для забезпечення електронної взаємодії між різними державними органами?
4. Які правові норми регулюють електронний документообіг в Україні?
5. Як забезпечується захист персональних даних у процесі електронного документообігу?
6. Які виклики виникають при переході з паперового на електронний документообіг?
7. Як електронна взаємодія може поліпшити комунікацію між урядом і громадянами?
8. Які приклади успішного впровадження електронного документообігу в інших країнах можна розглянути?
9. Як здійснюється навчання працівників органів публічної влади щодо використання електронного документообігу?
10. Яка роль відкритих даних у покращенні електронної взаємодії між державними органами?
11. Як електронний документообіг впливає на прозорість та підзвітність державних структур?
12. Які методи можна використовувати для оцінки ефективності електронного документообігу в органах публічної влади?

Завдання для самостійної роботи

1. З'ясувати особливості застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування.
2. Визначити проблеми та перспективи впровадження систем електронного документообігу в органах публічної влади в Україні.
3. Визначити функціональні можливості порталу «Дія» та застосунку «Дія».
4. З'ясувати головні проблеми щодо запровадження електронної взаємодії органів публічної влади існують в Україні.
5. Визначити можливості сервісів Google та їх використання в органах державного управління та місцевого самоврядування

ТЕМА 8.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Важливою складовою розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування є комунікативна взаємодія структур державної влади з громадськістю. Загальні принципи такої взаємодії базуються на прозорості, відкритості та доступності інформації. Органи влади мають забезпечувати регулярну комунікацію з громадянами через різноманітні інформаційні канали, такі як офіційні вебсайти, соціальні мережі, прес-конференції, а також електронні платформи, що надають можливість громадянам брати участь у процесі прийняття рішень. Основною метою є підвищення рівня довіри громадян до державних інституцій та залучення їх до активної участі в житті суспільства.

Методи роботи з громадськими об'єднаннями і мас-медіа є невід'ємною частиною цієї взаємодії. Влада повинна налагоджувати партнерські відносини з громадськими організаціями, забезпечуючи їх участь у процесах обговорення важливих питань та ухвалення рішень. Мас-медіа ж відіграють роль посередника між владою і громадянами, забезпечуючи поширення інформації та стимулюючи публічні дискусії. Робота з медіа повинна бути побудована на принципах прозорості, оперативності та доступності інформації, що сприятиме формуванню об'єктивної суспільної думки та підтримці демократичних процесів.

Сучасні державні стратегії формування іміджу України у контексті курсу на європейську інтеграцію є одним із ключових напрямків інформаційно-комунікаційної діяльності. Успішна комунікація на міжнародному рівні має важливе значення для створення позитивного іміджу України як надійного партнера у міжнародних відносинах. Це включає активну участь у європейських та міжнародних заходах, інформаційні кампанії, спрямовані на покращення обізнаності міжнародної спільноти про реформи та досягнення України, а також використання сучасних інформаційних технологій для просування євроінтеграційного курсу.

Фактори ефективності політичної комунікації в контексті євроінтеграції пов'язані з чітким формулюванням цілей комунікаційної політики, вибором відповідних каналів передачі інформації та змістовним наповненням. Політична комунікація повинна бути заснована на принципах правдивості, систематичності та орієнтованості на різні цільові аудиторії. Важливим є використання новітніх інформаційних технологій для забезпечення швидкої та ефективної комунікації, що дозволить досягти кращого розуміння і підтримки євроінтеграційних процесів серед громадян та міжнародної спільноти.

Питання до практичного заняття

1. Загальні принципи комунікативної взаємодії структур державної влади

- з громадськістю.
- 2. Методи роботи з громадськими об'єднаннями і мас-медіа.
- 3. Сучасні державні стратегії формування іміджу України у контексті курсу на європейську інтеграцію.
- 4. Фактори ефективності політичної комунікації в контексті євроінтеграції.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

У процесі вивчення теми варто звернути особливу увагу на загальні принципи комунікативної взаємодії органів державної влади з громадськістю. Основою цієї взаємодії є забезпечення прозорості та доступності інформації, що сприяє побудові довіри до державних інституцій. Рекомендується проаналізувати, яким чином сучасні електронні платформи та соціальні мережі допомагають державним структурам активно комунікувати з громадянами та залучати їх до участі у прийнятті рішень. Слід також розглянути приклади успішних ініціатив в Україні та за кордоном, що сприяли підвищенню ефективності такої взаємодії.

Наступним важливим аспектом є методи роботи з громадськими об'єднаннями та мас-медіа. Вивчіть, як органи влади можуть налагоджувати продуктивну співпрацю з громадянськими організаціями та засобами масової інформації для забезпечення відкритого діалогу. Рекомендується дослідити принципи роботи з медіа, зокрема важливість прозорості, оперативності та доступності інформації для створення об'єктивної суспільної думки. Варто також приділити увагу формуванню довгострокових партнерських відносин між владою і громадянськими об'єднаннями.

Особливу увагу слід приділити сучасним державним стратегіям формування іміджу України в контексті європейської інтеграції. Вивчіть, як інформаційно-комунікаційні технології використовуються для просування позитивного іміджу країни на міжнародній арені. Проаналізуйте приклади успішних інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення обізнаності міжнародної спільноти щодо реформ, що проводяться в Україні, та її інтеграційного курсу. Рекомендується дослідити роль міжнародних заходів і сучасних медіа у формуванні позитивного сприйняття України як надійного партнера.

Фактори ефективності політичної комунікації в контексті євроінтеграції є ключовим аспектом для вивчення. Зосередьтеся на тому, як чітко сформульовані цілі комунікаційної політики, вибір відповідних інформаційних каналів і змістовне наповнення комунікацій можуть вплинути на ефективність політичної комунікації. Слід звернути увагу на важливість адаптації політичних повідомлень до різних цільових аудиторій, зокрема до молоді, бізнесу та міжнародної спільноти. Важливим є також використання новітніх інформаційних технологій для забезпечення швидкої комунікації та підтримки євроінтеграційних процесів. Рекомендується ознайомитися з теоретичними підходами до інформаційно-комунікаційних технологій, вивчити сучасні тенденції у сфері електронного урядування та політичної комунікації, а також

підготуватися до обговорення конкретних прикладів з практики України та інших країн.

Питання для обговорення:

1. Які основні складові інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що сприяють розвитку інформаційного суспільства?
2. Як електронне урядування впливає на якість та доступність державних послуг для громадян?
3. Які приклади успішного впровадження електронного урядування в різних країнах?
4. Які технології використовуються для забезпечення безпеки даних в електронному урядуванні?
5. Як ІКТ сприяють розвитку цифрової грамотності населення?
6. Які бар'єри існують для впровадження електронного урядування в Україні?
7. Які переваги та недоліки електронних платформ для комунікації між громадянами та урядом?
8. Як забезпечується інтеграція різних інформаційних систем в рамках електронного урядування?
9. Яка роль великих даних (Big Data) у прийнятті рішень в електронному урядуванні?
10. Які етичні питання виникають в процесі впровадження ІКТ в урядові системи?
11. Як ІКТ можуть сприяти залученню громадян до процесів ухвалення рішень на місцевому рівні?

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати дві моделі визначення рівнів участі громадськості: за Ш. Арнстейн та за Д. Вілкоксом.
2. Визначити ризики та перешкоди для участі громадськості, а також шляхи їх подолання в інформаційному суспільстві.
3. Розглянути типи та аспекти комунікації із ЗМІ («чорні», «сірі» та «білі» відносини).
4. Визначити основні форми прямих контактів зі ЗМІ.
5. Громадська думка як чинник політичної комунікації у контексті євроінтеграційного курсу України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичні заняття, які проводять з академічною групою, є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізують знання, отримані під час лекції та в результаті самостійної роботи.

Метою практичних занять є: навчання застосуванню теоретичних положень у практичній діяльності; вироблення навичок самостійної роботи здобувача; розвиток професійної свідомості та мислення.

Під час проведення практичних занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним здобувачем; дискусія; аналіз сучасних політичних процесів, що стосуються теми практичного заняття та обговорюваних питань; виконання письмових робіт; заслуховування доповідей, презентацій і їх подальше колективне обговорення в групі тощо.

Практичні заняття є також одним із видів поточного контролю за успішністю освоєння здобувачами навчального матеріалу. На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки здобувача з теми. Підсумкові оцінки вносять до журналу обліку успішності.

Практичне заняття має виконувати чотири основні функції:

- творчо-розвиваючу – реалізується шляхом внесення змін до розумової діяльності здобувачів освіти з метою формування в них умінь мислити творчо;
- виховну – передбачає формування у здобувачів наполегливості у відстоюванні своєї точки зору, терпіння та толерантності у вислуховуванні інших думок, коректності у суперечці;
- освітню – реалізується через систематизацію, поглиблення та узагальнення знань;
- контролюючу – полягає в тому, що викладач у ході практичного заняття має можливість оцінити знання здобувачів, виявити прогалини та неточності у їх знаннях.

У ході підготовки та проведення практичного заняття здобувачі набувають соціального досвіду колективної роботи, виробляють вміння та навички самостійної роботи з матеріалом, в тому числі навички конспектування, складання тез, плану тощо), опановують уміння свідомо та творчо поводитися з інформацією, готувати самостійні виступи, висловлювати судження щодо відповідей одногрупників.

Структура практичного заняття включає два етапи: підготовчий етап та власне практичне заняття.

Складовими елементами підготовчого етапу є: прослуховування лекції за обраною темою (якщо вона передбачена тематичним планом дисципліни), ознайомлення з питаннями до практичного заняття, підбір джерел для підготовки до практичного заняття.

Важливе значення має зміст базової лекції, за матеріалом якої переважно і проводитиметься практичне заняття. Вже на цій лекції викладачеві потрібно виокремити низку проблем, що підлягають обговоренню на практичному занятті, наголосивши на їх значущості у пізнавальному та професійному плані.

Структура власне практичного заняття передбачає наступний алгоритм:

- вступне слово викладача;
- заслуховування та колективне обговорення виступів за питаннями практичного заняття;
- заслуховування та обговорення доповідей, презентацій;
- підбиття підсумків.

Для розвитку пізнавальної самостійності та активності здобувачів освіти практичне заняття можна проводити і в такій формі, коли викладач виступає лише у ролі спостерігача, а організаційні функції виконують самі здобувачі. У цьому випадку серед здобувачів виділяються ведучий, аналітик і протоколіст.

Ведучий організує обговорення, намагаючись залучити до обговорення максимальну кількість учасників, аналітик ставить питання промовцям, піддаючи сумніву окремі висловлювання, висуває альтернативні думки. Протокаліст фіксує все, що стосується вирішення проблеми, узагальнює висловлені думки, підбиває підсумки практичного заняття. Така форма проведення практичного заняття застосовується тоді, коли здобувачі освіти мають відповідний багаж знань з обговорюваної проблеми, критичне мислення, вміннями аргументувати і доводити свою точку зору, дотримуються толерантності та коректності до висловлювань, що містять протилежні думки.

Самостійна робота здобувача є однією з основних форм організації навчання, основним засобом опановування навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових аудиторних занять час.

У процесі самостійної роботи у здобувачів формуються індивідуальні вміння та навички самостійного засвоєння навчальної та наукової літератури, нормативних джерел, використання сучасних інформаційних засобів і технологій.

Важливою формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань.

Результати, отримані здобувачами вищої освіти на практичних заняттях, враховують під час проведення підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Проаналізувати найбільш розвинуті національні рамки інтероперабельності країн Європи (на прикладі однієї з країн: Бельгія, Великобританія, Німеччина, Данія, Нідерланди, Франція, Швейцарія, Естонія).
2. Підготовка есе на тему: «Сучасні форми електронної інтеракції органів публічного управління та перспективи їх розвитку».
3. Проаналізувати функціональні можливості система електронного документообігу на одному із прикладів: системи електронного документообігу Адміністрації Президента України (СЕД АПУ), системи електронного документообігу АСКОД, системи електронного документообігу «ДОК ПРОФ 2.0».
4. Дослідити реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади на прикладі однієї з країн світу.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Визначте сутність поняття «інформаційне суспільство»:
 - a) суспільство, де інформація не має значення
 - b) суспільство, яке використовує інформаційні технології для покращення життя
 - c) суспільство, яке не використовує технології
 - d) суспільство, що базується тільки на сільському господарстві
2. Визначте, яка з наступних складових є важливою для інформаційного суспільства?
 - a) фізична праця
 - b) інформаційні технології
 - c) традиційні ремесла
 - d) аграрний сектор
3. Визначте, яка мета державної політики розвитку інформаційного суспільства?
 - a) зменшення доступу до інформації
 - b) забезпечення цифрової нерівності
 - c) підвищення рівня доступу до інформації та технологій
 - d) підтримка традиційних методів управління
4. Визначте, який документ часто визначає стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні?
 - a) Конституція
 - b) кодекс
 - c) національна стратегія
 - d) програма соціального розвитку
5. Визначте, який із наступних напрямів є пріоритетом для розвитку інформаційного суспільства?
 - a) збереження старих технологій
 - b) розвиток інформаційних і комунікаційних технологій
 - c) зниження інвестицій у IT-сектор
 - d) ігнорування нових технологій
6. Визначте, яка організація відповідає за реалізацію політики в інформаційній сфері в Україні?
 - a) Міністерство аграрної політики
 - b) Міністерство інформаційної політики
 - c) Міністерство охорони здоров'я
 - d) Міністерство освіти

7. Визначте, який з наведених нижче аспектів не є частиною розвитку інформаційного суспільства?

- a) розвиток освіти
- b) розвиток цифрових навичок
- c) збільшення паперової документації
- d) доступ до інтернету

8. Визначте, яка технологія є ключовою для розвитку інформаційного суспільства?

- a) виробництво паперу
- b) інтернет
- c) механічні годинники
- d) традиційні засоби зв'язку

9. Визначте, яке з наступних визначень найкраще описує електронне урядування?

- a) використання паперових документів
- b) використання ІТ для надання державних послуг
- c) традиційні методи адміністрування
- d) взаємодія лише в офісах

10. Визначте роль освіти у розвитку інформаційного суспільства:

- a) залишати традиційні методи навчання
- b) забезпечувати цифрові навички
- c) ігнорувати нові технології
- d) підтримувати тільки гуманітарні науки

11. Визначте, яка з наступних груп населення є найбільш уразливою в контексті цифрової нерівності?

- a) молодь
- b) особи похилого віку
- c) середній клас
- d) бізнесмени

12. Визначте, яка з цих ініціатив сприяє розвитку цифрової грамотності?

- a) підвищення цін на інтернет
- b) безкоштовні курси комп'ютерної грамотності
- c) обмеження доступу до інформації
- d) скасування освітніх програм

13. Визначте, що є основною метою програми «Цифрова Україна»?

- a) зменшення витрат на ІТ
- b) підвищення доступу до цифрових послуг
- c) використання традиційних засобів комунікації

d) підтримка лише державних структур

14. Визначте, яка з наступних функцій не відноситься до інформаційного суспільства?

- a) зберігання даних
- b) розвиток інформаційних технологій
- c) зниження рівня освіти
- d) доступ до інформації

15. Визначте, який з напрямів є частиною стратегії «інформаційної безпеки»?

- a) захист персональних даних
- b) підтримка старих технологій
- c) обмеження доступу до інформації
- d) виробництво паперової продукції

16. Визначте, яка з наступних платформ сприяє розвитку цифрового бізнесу?

- a) традиційні ринки
- b) електронна комерція
- c) книговидавництво
- d) телевізійні канали

17. Визначте, яка з цих ініціатив є частиною політики розвитку інформаційного суспільства в Україні?

- a) підвищення акцизів на it-продукти
- b) розвиток стартап-екосистеми
- c) заборона використання інтернету
- d) зниження фінансування на освіту

18. Визначте, яке з наступних визначень є правильним для концепції «інформаційної грамотності»?

- a) уміння користуватися бібліотеками
- b) здатність шукати, оцінювати та використовувати інформацію
- c) перевага традиційних медіа
- d) уміння читати книги

19. Визначте роль держави у розвитку інформаційного суспільства:

- a) ігнорувати технології
- b) підтримувати інновації та цифрові трансформації
- c) повернутися до традиційних методів управління
- d) зменшити фінансування на it-сектор

20. Визначте, яка з наступних ініціатив сприяє інтеграції України в інформаційне суспільство?

- a) обмеження доступу до інтернету
- b) програма «європейська інтеграція»
- c) підвищення тарифів на зв'язок
- d) вимога паперових документів

21. Визначте, яка з цих функцій є частиною електронного урядування?

- a) паперова звітність
- b) онлайн-реєстрація бізнесу
- c) очні засідання
- d) використання традиційних методів комунікації

22. Визначте, яка проблема є важливою для розвитку інформаційного суспільства?

- a) високі витрати на нові технології
- b) низький рівень освіти
- c) недостатня правова база
- d) усі вищезазначені

23. Визначте, який з цих аспектів є важливим для захисту інформаційних систем?

- a) паперові архіви
- b) кібербезпека
- c) військові ресурси
- d) соціальні мережі

24. Визначте, яка із цих ініціатив не є частиною інформаційного суспільства?

- a) розвиток стартапів
- b) використання блокчейн-технологій
- c) заборона на використання смартфонів
- d) цифровізація державних послуг

25. Визначте, який з наступних компонентів є критично важливим для інформаційного суспільства?

- a) паперові документи
- b) доступ до широкосмугового інтернету
- c) традиційні медіа
- d) аграрні програми

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Інформаційне суспільство як суспільство знань.
2. Стратегії та програми розвитку інформаційного суспільства.
3. Електронна комунікація як механізм розвитку інноваційно-орієнтованого суспільства.
4. Державна політика в галузі формування інформаційного суспільства.
5. Інформаційна функція держави.
6. Мета та стратегічні завдання державної політики інформатизації.
7. Сутність та основні завдання державної інформаційної політики.
8. Головні напрями і способи державної інформаційної політики.
9. Моделі реалізації інформаційної політики держави.
10. Поняття електронного урядування як головного компоненту електронної демократії.
11. Методи та принципи організації електронного уряду.
12. Етапи застосування електронних та інформаційних технологій в державному управлінні
13. Стратегічні завдання електронного урядування
14. Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери.
15. Американський досвід розвитку національної інформаційної інфраструктури.
16. Канадський досвід побудови інформаційної магістралі.
17. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства.
18. Стан державного управління інформаційною сферою в Україні.
19. Державна інформаційна політика України та шляхи її вдосконалення.
20. Центральні органи державної влади України в інформаційній сфері.
21. Історія та сучасність політико-правового регулювання е-демократії та е-урядування в Україні.
22. Складові механізму реалізації інформаційної політики України.
23. Політико-правові механізми реалізації інформаційної політики України.
24. Інституційні механізми інформаційної політики України.
25. Етапи розвитку та становлення електронного урядування.
26. Законодавство України щодо впровадження е-уряду.
27. Інструменти та методи електронної демократії в Україні.
28. Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії.
29. Поняття «електронна послуга» та «електронна адміністративна послуга».

30. Види електронних послуг.
31. Завдання запровадження електронних адміністративних послуг.
32. Функції Єдиного державного порталу адміністративних послуг.
33. Портал «Дія» та його можливості.
34. Функціональні можливості застосування «Дія».
35. Канали надання публічних послуг.
36. Етапи формування електронного уряду за методологією ООН.
37. Напрями розвитку послуг електронного уряду.
38. Роль соціальних медіа для розвитку послуг електронного уряду.
39. Сутність електронних документів та електронного документообігу.
40. Поняття електронного цифрового підпису.
41. Передумови та етапність запровадження систем електронного документообігу.
42. Функції сучасних систем електронного документообігу.
43. Єдина система електронної взаємодії.
44. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні.
45. Інтероперабельність: поняття, сутність та рівні.
46. Моделі електронної взаємодії в європейських країнах.
47. Загальні принципи комунікативної взаємодії структур державної влади з громадськістю.
48. Методи роботи з громадськими об'єднаннями і мас-медіа.
49. Сучасні державні стратегії формування іміджу України у контексті курсу на європейську інтеграцію.
50. Фактори ефективності політичної комунікації в контексті євроінтеграції.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

Основні джерела:

1. Драгомирецька Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навчальний посібник / Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
2. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К., 2017. URL: <https://egap.in.ua/biblioteka/e-uriaduvannia-ta-e-demokratiia-navchalnyi-posibnyk/>.
3. Електронний уряд: науково-практичний довідник / Укладачі: С.А. Чукут, І.В. Клименко, К.О. Линьов. 2016. 85 с.
4. Інформаційна безпека. Підручник В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова. К.: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
5. Інформаційно-аналітичне забезпечення особистої безпеки співробітників правоохоронних органів. Київ: Алерта, 2022. 174 с.
6. Карпенко В.О. Інформаційна політика та безпека. Київ: Нора-Друк, 2019. 211с.
7. Литвин Н. А. Реалізація інформаційної політики органами Державної фіскальної служби України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Гельветика, 2018. 516 с.
8. Нестеренко Г. Інформаційна безпека: курс лекцій. Київ: НАУ, 2022. 102 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57731/1/Інформаційна%20безпека_курс%20лекцій_2022.pdf
9. Палеха Ю. І., Палеха О.Ю., Горбань Ю.І. Інформаційна культура. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 400 с.
10. Присяжнюк М.М. Інформаційна безпека та кібербезпека держави. Київ: Ліра-К, 2024. 224 с.
11. Management and Information Technology after Digital Transformation. (ed. By Peter Ekman, Peter Dahlin, Christina Keller). Taylor & Francis, 2022. 256p.
12. Research Handbook on Information Policy. Alistair S. Duff (Editor). Edward Elgar Publishing (October 22, 2021). 464 p.

Допоміжні джерела:

1. Барегамян С. Х., Карпі Ю. В. Електронне урядування на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях: сучасний стан та перспективи впровадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/32.pdf
2. Берназюк О. О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право. 2019. Вип. 55. Том 2. С. 32–35.
3. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади. URL: <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>

4. Божкова В.В. Сутність державної інформаційної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 11. С. 106–110.

5. Бондар Г., Ракутіна Л. Інформаційна політика та інформаційна безпека. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 4(23). С. 42–49.

6. Глиняний І. В. Історія та розвиток гендерної політики у виборчому праві. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. №3. С. 22–32. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2019/4.pdf.

7. Глиняний І. В. Перспективи модернізації виборчого процесу в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Том 35 (74). № 3. С. 15–20. https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/5.pdf.

8. Глиняний І. В. Проблемні питання фінансового забезпечення виборчого процесу в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 28–30. URL : http://www.lsej.org.ua/12_2021/4.pdf.

9. Голобородько Т. В., Дубіна О. Д. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні: досвід України та європейські орієнтири. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 6. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1260>

10. Голованова Н. Інформаційна політика України в умовах війни (архетипний підхід). *Наукові перспективи*. 2022. № 6. С. 57–70.

11. Григорян О.О. Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект). URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf>

12. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України № 263 2022 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220263>

13. Діордіца І. В. Система забезпечення кібербезпеки: сутність та 12 призначення. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 7. С. 109–116. URL: <http://pgpjourn.kiev.ua/archive/2017/7/24.pdf>

14. Дрешпак В. М. Концептуальні чинники формування державної політики України у сфері засобів масової інформації: дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. 2018. 237 с.

15. Дубняк К. А. Інформаційний простір: структура та функціональні параметри. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 4 (24). С. 21–25. URL: http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Інформац.%20простір.pdf

16. Е-урядування – ключ до реформ в Україні / Державне агентство з питань електронного урядування відзвітувало про досягнення та плани електронного урядування. Galinfo. 8 2019. 30 січ. URL https://galinfo.com.ua/articles/euryaduvklyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html

17. Залєвська І., Удренас Г. Інформаційна безпека України в умовах російської військової агресії. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1–2. С. 20–26.

18. Конституція України. 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

19. Концепція державної інформаційної політики України. URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=70485&cat_id=33909

20. Концепція державної політики у сфері цифрової інфраструктури. 2019. 21 с. URL: [https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/Policy_digital_infrastructure_v3%20\(1\).pdf](https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/Policy_digital_infrastructure_v3%20(1).pdf)

21. Котерлін І. Б. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 20–26.

22. Кравченко Т. В. Формування інформаційних потоків у системі партнерської взаємодії в процесі впровадження інклюзивної освіти. *Наукові праці. Економіка*. 2015. № 253. С. 95–99.

23. Краснопольська Т. М. Значення інформаційно-комунікаційних технологій в процесі інтеракції влади та ЗМІ. *Карпатський правничий часопис*. 2015. № 9. С. 85–90.

24. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Компоненти електронної демократії в умовах переходу до електронного правління. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип.66. С. 58–64.

25. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрові технології в механізмі взаємодії громадянського суспільства та держави. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип.67. С. 68–72.

26. Красноступ Г. М. Основні напрями правового забезпечення державної інформаційної політики. 2019. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: http://old.minjust.gov.ua/30768_2019

27. Линьов К. О. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби Навчальний посібник. Київ, 2016. 42 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/246958/mod_resource/content/0/Навчальний%20посібник.pdf

28. Литвинов О. М. Діджиталізація на порозі цифрового дахау. Держава і злочинність. Нові виклики в епоху постмодерну. Харків, 2020. с. 170–172 URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9635>

29. Махова Ю. А., Луцька А. І. Сутність та головні напрямки державної інформаційної політики України. Державне управління: удосконалення та розвиток, 2019. № 1. С. 27–33.

30. Мирошниченко А. І. Інформаційна політика в умовах воєнного стану. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2023. Т. 34 (73), № 4. С. 41–45. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/4_2023/8.pdf

31. Мінцифри представило оновлену Дорожню карту інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС. 18 грудня 2020 року. *Кабінет Міністрів*

України.html. <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifra-predstavila-onovlenu-dorozhnyu-kartu-integraciyi-do-yedinogo-cifrovogo-rinku-yes>

32. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 168 с. URL:

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18860/1/A_NashinetsNaumova_monografia_1_FPMV.pdf

33. Ніколаєць Ю. Вплив медійного дискурсу на формування політичних цінностей населення Сходу і Півдня України. *Ієрархія цінностей населення Сходу та Півдня України: етнополітичний аспект в умовах російської агресії. ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Київ, 2021. С. 245–295.

34. Ніколаєць Ю. Державна інформаційна політика України. *Political Studies*. 2024. № 1 (7). С. 42-67. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/3_Nikolaiets.pdf

35. Новицький В. Я. Стратегічні засади забезпечення інформаційної безпеки в сучасних умовах. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С.111–118.

36. Про адміністративні послуги : Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI. URL: www.zakon.rada.gov.ua

37. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: www.zakon.rada.gov.ua

38. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852- IV. URL: www.zakon.rada.gov.ua

39. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: www.zakon.rada.gov.ua

40. Про захист персональних даних : Закон України від 01 червня 2010 року № 2297-VI. URL: www.zakon.rada.gov.ua

41. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР : 26. URL: www.zakon.rada.gov.ua

42. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: www.zakon.rada.gov.ua

43. Про Концепцію національної програми інформатизації : Закон України від 04 лютого 1998 року № 75/98-ВР. URL: www.zakon.rada.gov.ua

44. Про медіа: Закон України 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

45. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04 лютого 1998 № 74/98-ВР. URL: www.zakon.rada.gov.ua

46. Пунда О., Добрянська О., Новицька Н. Принципи інформаційної політики в умовах війни та їх нормативно-правове закріплення. *Екологічне право*. 2022. № 1–2. С. 60–65.

47. Сідей О. Україна у стилі digital. *Юридична Газета*. 2019. URL : <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/ukrayina-u-stili-digital.html/>

48. Сімаков К. І., Валіна В. Г., Лауніконіс В. П., Будовій М. Ю. Особливості державного управління в умовах цифрової трансформації України. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 1 (63). С. 179–185. URL:

<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/179816>

49. Смотрич Д., Браїлко Л. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. № 77. С. 121–127.

50. Терещенко В. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 391–395.

51. Чорна О. Баланс між свободою слова та інфобезпекою має складатися з правди і мовчання, а не з правди і брехні. 2023. *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/218112/2023-10-16-balans-mizh-svobodoyu-slova-ta-infobezpekoymaie-skladatysya-z-pravdy-i-movchannya-a-ne-z-pravdy-i-brekhni/>

52. Democratic transit in terms of security and development: Ukrainian and foreign experience / ed. by L.I. Kormych. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 296 p. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/57>.

53. Kormych L., Krasnopska T., Kormych A. Public Image of Ukrainian Customs: Trying to Lead a Camel through the Eye of a Needle. *Lex Portus*. 2024. № 10(1). P. 30–40. URL: <https://doi.org/10.26886/2524-101X.10.1.2024.2>.

54. Kormych L., Krasnopska T., Zavorodnia, Yu. Digital Transformation and National Security Ensuring. *Evropsky Politicky a Pravni Diskurz*. 2024. Vol. 11? Issue 1. P. 29-37. URL: <https://doi.org/10.46340/eppd.2024.11.1.4>.

55. Kormych L., Zavorodnia Yu. The Concept of Modern Political Confrontation in Cyber Space. *Journal of Cybersecurity*. 2023. № 9(1), toad017. URL: <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyad017>.

Ресурси відкритого доступу:

<http://dspace.onua.edu.ua> – eNUOLAIR – репозиторій (архів) НУ ОЮА.

<https://mkip.gov.ua> – Міністерство культури та інформаційної політики України. Офіційний сайт.

<http://www.president.gov.ua> – Офіційне представництво Президента України.

<http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал органів виконавчої влади України.

<http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/> – «Україна-Європейський Союз» – офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі.

<http://www.coe.kiev.ua/index.html> – Офіційне представництво Ради Європи в Україні

<http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.

<http://www.useps.org> – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Тетяна Миколаївна Краснопольська

Іван Володимирович Глиняний

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Методичні рекомендації

для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої
освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності – 052 «Політологія»

Електронне видання

В авторській редакції